

ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА – БЪЛГАРИЯ И СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕС*Кр. Дикова***Брой и структура на населението**

Съвкупностите на населението се дефинират като моментни съвкупности и се установяват към определен критичен момент. За текущата демографска статистика този критичен момент е 31.12. на съответната година. Към 31.12.2014 г. постоянното население на България възлиза на 7 202 198 и в сравнение с 2013 г. намалява с 0.6%. Данните в динамика показват, че в сравнение с 2000 г., населението на страната е намаляло с 905 000 души, което фактически се измерва с 3 пъти населението на област Варна.

Сравнението с другите държави членки на ЕС показва, че България е с най-голямото намаление на населението за периода 2000-2014 г. – 11.1%. Следват Румъния – 5.2% и Унгария – 3.1%. В повечето европейски страни броят на населението нараства през годините, което най-силно е изразено във Франция – 8.3% и Швеция – 8.2%.

Продължава процесът на остаряване на населението. В края на 2014 г. лицата на 65 и повече навършени години в страната са 20%, а относителният дял на населението от младите възрасти под 15 години е 13.9% от общия брой на населението. Спрямо 2013 г. делът на възрастното население се увеличава с 0.4 процентни пункта, а на младите хора с 0.2 процентни пункта.

Остаряването на населението е процес, характерен за повечето страни в ЕС. Относителният дял на населението на 65 и повече навършени години средно за ЕС за последната година е 17.8%. Най-висок е този дял в Германия (20.8%), следвана от Италия (20.7%), Гърция (19.9%), Португалия (19.2%). Най-нисък е делът на възрастното население в Ирландия – 11.1% и Словакия 12.3%. Делът на младото население средно за страните членки в ЕС е 15.6%, като най-нисък е този дял в Германия (13.2%), България (13.3%), а най-висок е в Ирландия (21.0%), Франция (18.4%), Дания (17.6%), Обединеното кралство (17.5%), Люксембург (17.1%).

За разглеждания период 2000-2014 г., относителният дял на младото население под 15-годишна възраст намалява в почти всички страни в ЕС. Изключение прави Испания, където е налице нарастване с 0.3 процентни пункта и Франция, Ирландия и Италия, където не се наблюдава промяна.

Основните демографските процеси, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението са раждаемост, смъртност и естествен и механичен прираст.

Съвкупностите на демографските събития се дефинират като периодни съвкупности. Единиците на тези съвкупности се регистрират в момента на тяхното настъпване, но съвкупностите се формират за определен период от време. За текущата демографска статистика този период е една календарна година.

Раждаемост

Броят на родените деца през 2014 г. в страната са 68 083, от които 67 585 (99.3%) са живородени. В сравнение с предходната година броят на живородените се увеличава с 1.5%. Коефициентът на обща раждаемост в България през 2014 г. е 9.4‰. Същият показател общо за ЕС за последната година е 10‰, като данните показват най-високо равнище на раждаемост в Ирландия (15‰), следват Франция (12.3‰), Обединеното кралство (12.2‰), Швеция (11.8‰), Люксембург и Белгия (11.2‰). Най-ниска е раждаемостта в Португалия (7.9‰), Италия (8.4‰), Германия и Гърция (8.5‰), Унгария (9‰). В сравнение с 2000 г., раждаемостта нараства в 9 от страните членки на ЕС, намалява в 15 и в 4 запазва едно и също равнище.

Данните за страните членки на ЕС показват, че показателят за броя на абортите, отнесен към хиляда живородени деца, е най-висок за последната година в България – 443‰, Румъния – 436‰, Естония – 430‰, Унгария – 393‰, Швеция – 330‰. Общо за ЕС този показател е 216‰.

Смъртност

През 2014 г. нивото на общата смъртност в България продължава да е твърде високо. Спрямо предходната 2013 г., броят на умрелите се увеличава с 4.4%.

Средно за ЕС коефициентът на смъртност през последната година е 9.8‰. Равнището на общата смъртност на населението в България (15‰) е най-високо сред европейските страни. Следват Латвия (14.3‰), Литва (13.7‰), Унгария (12.8‰). С най-ниска смъртност са Ирландия (6.1‰), Кипър (6.4‰), Люксембург (7‰). В сравнение с 2000 г. смъртността е намаляла в 13 от страните членки на ЕС, в 8 от тях се е увеличила и в 7 е останала почти на същото ниво.

Детска смъртност

От 1997 г. се наблюдава постоянно намаление на детската смъртност в България, макар че през 2014 г. коефициентът на детска смъртност за първи път се покачва спрямо 2013 г. (7.3‰) и възлиза на 7.6‰.

Средно за страните членки на ЕС, показателят за детска смъртност за последната година е 3.9‰. С най-висока смъртност на децата до 1-годишна възраст са Румъния (9‰), България (7.8‰), Латвия (6.3‰), Словакия (5.7‰), Малта (5.4‰), Унгария (5.1‰), а с най-ниска – Люксембург (1.3‰), Финландия и Естония (2.4‰), Словения и Чехия (2.5‰), Швеция (2.6‰). За разглеждания период 2000-2014 г. детската смъртност намалява във всички страни, като средно за ЕС намалението ѝ е с около 2 пункта.

Средна продължителност на предстоящия живот

За времеви интервал 2012-2014 г. средната продължителност на предстоящия живот общо за населението на България е 74.7 години и нараства с 0.2 години спрямо предходния период.

За периода 2000-2014 г. средната продължителност на живота в Испания, Франция и Италия е нараснала с 3 години, в Румъния с 3.5 години, а в България с 2.5 години.

Данните за страните членки на ЕС показват, че най-висока средна продължителност на живота има населението на Испания – 82.6 години, Франция и Италия – 82.4 години, а въпреки нарастването за периода, най-ниска е продължителността на живота в България и Румъния. Средната продължителност на живота при мъжете в България е 71.2 години, а при жените – 78.3 години.

Естествен и механичен прираст на населението

Естественият и механичният прираст на населението влияят върху съвкупностите на населението, като водят до промени на неговия брой и структура.

Коефициентът на естествения прираст общо за ЕС през 2013 г. е 0.2‰. Половината от страните имат положителен естествен прираст, като най-висок е този показател в Ирландия (8.6‰), Кипър (4.9‰) и Люксембург (4.2‰). С високи стойности на отрицателен естествен прираст на населението, освен България, са: Латвия (-4.0‰), Литва (-3.9‰), Унгария (-3.8‰) и Румъния (-3.2‰).

Източник на данни: НСИ, HFA Database